

В.М.Гнатюк виявляв глибокий інтерес і до фольклору всіх слов'янських народів. Розглядаючи побутування фольклорних творів і мотивів, вчений оцінює їх як інтернаціональний взаємообмін національними культурними цінностями. В.Гнатюк відстоював порівняльно-історичний метод у фольклористиці, зосередив увагу на тісному зв'язку народної творчості з життям, вважаючи її відбиттям суспільних та громадських поглядів людей: "Згадаю лиш про цикли пісень: опришківських, чумацьких, вояцьких, духовних /лірницьких/ і інших. Хто бажає пізнати духовне життя народу, не може ніяк циклів тих пісень легковажити, він мусить над ними затриматися і всестоючимо оглянути". Повідомо у Гнатюка була думка про те, що трудові маси є творцем фольклору й історії. Отже, розуміючи це, вчений глибоко вивчав фольклорні джерела у народному середовищі. Так, відбиття антифеодальної боротьби селянства у фольклорі знайшло своє іскраве втілення у праці В.Гнатюка "Словацький опришок Яношик в народній поезії". Вчений акцентує на суспільній функції народної творчості, її громадському змісті.

Без сумніву, фольклористичний доробок В.Гнатюка – вершина "средньої" праці, де найповніше виявились і реалізувались природні обдарування вченого, любов до народного життя. Саме тому В.Гнатюк палко закликає вивчати джерела народної творчості для краєзнання народних устримлінь і сподівань.

ЯРОСЛАВА МЕЛЬНИК

/ ІЧН АН УРСР /

ІВАН ФРАНКО І ВОЛОДИМИР ГНАТЮК: ДО ІСТОРІЇ ТВОРЧИХ ВЗАЄМІН ТА ОСОБИСТИХ КОНТАКТІВ

Історія взаємовідносин І.Франка і В.Гнатюка є прикладом високого повозуміння між двома працівниками – як на ниві наукового

співробітництва і громадської діяльності, так і в сфері людських контактів. Тінь незгоди не затмрювала їхні стосунки навіть у трагічні для Франка останні роки життя, коли у поета через хворобу з багатьма людьми з близького йому "окруження" виникали прикрі непорозуміння, причини яких нерідко були незрозумілі для сучасників і, як правило, викривалося потрактовувались пізніше /так було, зокрема, в історії взаємин І.Франка і М.Грушевського/.

І.Франка і В.Гнатюка одноюла, за висловом Ф.Главачека, "сізі-фова праця", спрямована на поступ української науки, спільність поглядів на національне питання /згадаймо бодай їх авторство під протестом "І ми в Європі" або на захист Гнатюком Франка у 1897 році перед українською суспільністю за його дразливе трактування природи шляхетського патріотизму/.

Творчим і особистим контактам сприяла близькість наукових інтересів у галузі фольклористики й етнографії, багатолітня праця пліч-о-пліч у НГШ, у редакції "Літературно-наукового вісника" і Українсько-руської видавничої спілки, а також тривалий час близьке сусідство.

Прихильне ставлення Франка до Гнатюка /як зазначив М.Мочульський, "Гнатюк був діблений Франком і Грушевським"/ було викликано душевною спорідненістю обох учених. Сучасники підkreślували риси, що їх ріднили, - одержимість і цілеспрямованість у праці, широту знань і наукових зацікавлень, простоту й скромність.

Незважаючи на те, що Гнатюк як вчений формувався під впливом і, до певної міри, на перших порах, під опікою Франка, було б неправильно і несправедливо трактувати їх творче співробітництво лише в площині "вчитель-учень". Це буда плідна і взаємозбагачуюча праця двох вищатих учених.

Так, Франко у своїх наукових студіях часто згадував Гнатюкові праці, посилається на його авторитет /наприклад, у "Студіях

над українськими народними піснями", "Святий Климент у Корсуні", "Інтересний збірник з с.Хитара", "Король балагулів. Антін Шашкевич і Його українські вірші".

У багатьох працях Франко користувався рукописним матеріалом, зібраним Гнатюком /зокрема, в "Апокрифах і легендах з українських рукописів", у "Студіях над українськими народними піснями", у "Студіях на полі карпаторуського письменства" та в інших/.

Збиральницьку роботу Гнатюка Франко оцінював як значне досягнення української національної науки /про це він писав у рецензіях на збірки Гнатюка "Галицько-русські анекдоти", "Коломийки", у передньому слові до "Старохристиянських легенд" та в інших працях/.

Ставлення Гнатюка до Франка визначало, насамперед, розуміння ним ваги і значення поета для української нації. Саме цим була викликана сподвижницька діяльність Гнатюка у справі популяризації Франкових ідей і творів серед української і європейської громадськості /масмо на увазі заслуги Гнатюка у відзначенні ювілеїв Каменяра, у виданні Його збірок і окремих творів, турботу про матеріальне становище письменника і Його родини/.

Особливо віячну роль відіграв Гнатюк у житті Франка в 1908-1916 рр. А.Крушельницький у некрологі про Гнатюка писав, що "Його особа, між іншим, дуже тісно пов'язана з життям і діяльністю Франка. На жаль, покійник зійшов у могилу, забравши з собою чималу й то дуже цікаву сторінку Франкового життя" /"Діло", 12.X.1926 р./. Завісу над цією сторінкою дослідники довгий час не наважуються підняти. Проте листи поета до Гнатюка, Його ж, Франкова, "Історія моєї хвороби", спогади М.Мочульського й деяких інших сучасників, документи архіву Гнатюка, на жаль розпорощеного по різних збірках, розкривають чимало моментів із життя невідомого нам Франка, дають змогу зрозуміти багато неясних місць у Його творчості, скоригувати судження деяких інших сучасників про цей період Франкового життя.